

Datum: 26 mei 2021

Onderwerp: centraal examen Nederlands havo eerste tijdvak

Geacht LTN-bestuur,

Hartelijk dank voor uw brief met suggesties voor aanpassingen van het correctievoorschrift. Fijn dat we zo samen kunnen optrekken om het nakijken van de examens Nederlands zo zorgvuldig en eerlijk mogelijk te laten verlopen. Hieronder vindt u onze reactie op de drie voorstellen die u doet.

Vraag 30

U geeft aan de vraag misleidend te vinden en geeft daar twee redenen voor:

- 1) er worden in alinea 3-5 vier i.p.v. drie redenen genoemd;
- 2) alinea 6 wordt onterecht bij de vraag betrokken.

Om in te gaan op punt 1: misleiding zou leerlingen benadelen; dat is hier niet het geval. Leerlingen hebben vier kansen om tot drie goede antwoorden te komen, wat juist in hun voordeel werkt. Bovendien is het zo dat leerlingen die gebruikmaken van de signaalwoorden in deze alinea's eenvoudig de correcte redenen kunnen opsporen; de zinnen met deze signaalwoorden benoemen elk zo'n reden: *in de eerste plaats* (regel 29), *Een andere verklaring is* (regel 48), en *Daarnaast* (regel 62).

Om in te gaan op punt 2: het komt vaker in examens voor dat leerlingen voor een vraag meer tekst moeten lezen dan alleen het gedeelte waar het goede antwoord te vinden is. Dat alinea 6 bij deze vraag betrokken wordt, is in dat opzicht geen vorm van misleiding. Als we hadden gewild dat leerlingen uit elke alinea een reden hadden overgenomen, dan was dat expliciet vermeld in de vraag.

Onderdeel van het getoetste tekstbegrip is juist dat leerlingen zien dat in alinea 6 een andere vraag beantwoord wordt dan in de drie alinea's ervoor. In de tekst is dit – zoals u zelf al aangeeft – bewust expliciet gemarkeerd: "Maar belangrijker nog dan *h*árd te werken, is het gegeven *d*át we werken." Daarmee geven we aan dat hier geen antwoord meer gegeven wordt op de vraag "waarom blijven we hard werken?", maar op de bredere vraag "waarom werken we?" De drie redenen uit alinea 3-5 kunnen daarbij elk wel degelijk gezien worden als redenen om hard te werken: zonder hard werken komt er geen brood op de plank, alleen met hard werken kom je tegemoet aan je plichtsgevoel, en we doen uit gewoonte anderen na die hard werken.

Logisch bezien zijn alle redenen om hard te werken ook redenen om te werken. Dat in de slotalinea alle in alinea 3 tot en met 6 genoemde redenen in één opsomming genoemd worden als reden om te werken, is dan ook niet verwonderlijk. Die opsomming rechtvaardigt niet de omgekeerde route: niet elke reden om te werken is een reden om hard te werken. We laten het correctievoorschrift daarom zoals dat nu is.

Vraag 31

We zijn het met u eens dat een bewoording in termen van oorzaak en gevolg voor een goede beantwoording van deze vraag niet essentieel is. Vandaar dat we een aanvulling zullen publiceren met de volgende strekking:

Leerlingen hoeven de eerste twee antwoordopties in het correctievoorschrift niet per se als oorzaak-gevolgrelatie te verwoorden.

- *Naast 'Van niet werken word je ongelukkig' is ook correct: 'Mensen die niet werken zijn (vaak) ongelukkig.'*
- *Naast 'Van niet werken word je ongezond' is ook correct: 'mensen die niet werken zijn (vaak) ongezond.'*

Vraag 33

We zijn het ermee eens dat een antwoord in het format waar de opgave om vraagt in principe ook goed moet zijn. Cruciaal is echter dat leerlingen wél een verband leggen tussen diergroep en uitleg. We zullen voor deze vraag daarom een aanvulling publiceren met de volgende strekking:

Voor de toekenning van een punt is het essentieel dat leerlingen voor elke diergroep én de naam én de uitleg geven. Dit mag ook in het volgende format:

1. *Er zijn vrije/wilde dieren en gevangen dieren.*
2. *Deze groepen staan voor mensen zonder basisinkomen / met een eigen inkomen versus mensen die een basisinkomen ontvangen.*

Alleen het benoemen van de twee diergroepen (zonder uitleg) levert geen punten op.

Met vriendelijke groet,
namens Jacqueline Evers-Vermeul (voorzitter CvTE-vaststellingscommissie CE's Nederlands havo
en vwo) en
Karin Heesters (Cito-toetsdeskundige CE's Nederlands havo)

Freya Martin
Clustermanager havo/vwo
College voor Toetsen en Examens